

*Т. О. Меліхова,
к. е. н., доцент, доцент кафедри облік, аналіз, оподаткування та аудит,
Запорізька державна інженерна академія*

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ТЕОРЕТИКО- МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

*T. Melikhova,
Cand. Sci. (Econ.), associate professor of Accounting
and Auditing Department of Zaporizhzhia State Engineering Academy*

THE IMPROVEMENT OF ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT OF THE BUSINESS SUBJECTS:
THEORETICAL-METHODOLOGICAL ASPECTS

У роботі подано визначення функцій управління зовнішньою та внутрішньою економічною безпекою підприємства. Диференційовано функції управління зовнішньою економічною безпекою підприємства: прогнозна, оцінювання, управлінська, профілактична, аналітична, контрольна, оптимізаційна, стратегічна, перспективна, регулююча, стимулююча, стримуюча, планування. Виокремлено функції управління внутрішньою економічною безпекою підприємства: профілактична, аналітична, контрольна, оптимізаційна, стратегічна, перспективна, регулююча, стимулююча, стримуюча, планування, організаційна. До кожної функції розроблено завдання управління зовнішньою та внутрішньою економічною безпекою підприємства. Обґрунтована мета управління зовнішньою та внутрішньою економічною безпекою підприємства.

In the work defined the functions of management of external and internal economic security of the enterprise. There proposed functions of external economic safety management at the enterprise: forecasting, estimation, management, preventive, analytical, control, optimization, strategic, perspective, regulative, stimulating, restraining, planning. There also proposed functions of the internal economic security management at the enterprise: preventive, analytical, control, optimization, strategic, perspective, regulating, stimulating, restraining, planning, organizational. For the each function were developed the task of managing the external and internal economic security of the enterprise. In the article is grounded the purpose of external and internal economic safety management at the enterprise.

Ключові слова: функції, завдання, управління, зовнішня економічна безпека підприємства, внутрішня економічна безпека підприємства.

Key words: functions, tasks, management, external economic security of the enterprise, internal economic safety of the enterprise.

ВСТУП

Сутність економічної безпеки підприємства можна розкрити через її функції. Економічна безпека підприємства є складною багаторівневою си-

стемою гармонійної взаємодії всіх її елементів, оскільки її стан мінливий, то вона повинна ґрунтуватися на науковій концепції, а для її розробки потрібно дослідити ступінь її захисту від внутрішніх

та зовнішніх загроз, що можливо лише завдяки виконанню функцій економічної безпеки підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Управління фінансової безпеки промислового підприємства досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці: Андрєєва Т.Є., Антонова О.В., Бланк І.А., Васильчик С.В., Горячева К.С., Єпіфанов А.О., Єрмошенко М.М., Климчук С.В., Корнієнко Т.О., Ліпкан В.А., Москаленко В.П., Мочерний В.С., Орлик О.В., Філіппова С.В., Черевко О.В., Шликов В.В. Однак функції та завдання управління економічної безпеки підприємств у працях названих вчених висвітлено недостатньо, до того ж немає одноставної точки зору науковців щодо змісту та переліку функцій.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Удосконалити функції та завдання управління економічною безпекою промислових підприємств.

РЕЗУЛЬТАТИ

Функцією економічної безпеки підприємства є виконання суб'єктами економічної безпеки підприємства своїх професійних обов'язків, пов'язаних з виявленням, нейтралізацією та захистом від зовнішніх та внутрішніх загроз. Оскільки у процесі свого функціонування промислове підприємство вступає у фінансові відносини із зовнішніми та внутрішніми суб'єктами, а також на його економічну безпеку впливають зовнішні та внутрішні загрози, то пропонується диференціювати функції зовнішньої та внутрішньої економічної безпеки підприємства.

Функціями управління зовнішньою економічною безпекою підприємства є виконання суб'єктами своїх професійних обов'язків, пов'язаних з управлінням економічною безпекою підприємства при функціонуванні у зовнішньому середовищі, у зв'язку з чим можна виділити такі функції:

— прогнозна — передбачення фінансових інтересів та уникнення загроз та небезпек у зовнішньому середовищі при здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства для управління економічною безпекою підприємства;

— оцінювання — вияв впливу зовнішніх загроз та їх наслідків на фінансовий стан, результати діяльності, ймовірність банкрутства та економічну безпеку підприємства;

— управлінська — прийняття управлінських рішень для зниження або нейтралізації зовнішніх загроз економічної безпеки підприємства;

— профілактична — впровадження профілактичних заходів для зниження або нейтралізації зовнішніх загроз економічної безпеки підприємства;

— аналітична — аналіз наявних небезпек із зовнішнього середовища, розробка заходів для зниження або нейтралізації зовнішніх загроз економічної безпеки підприємства;

— контрольна — перевірка наявності зовнішніх загроз, контроль за веденням операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства та забезпечення економічної безпеки об'єктів обліку;

— оптимізаційна — поліпшення здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства за умови впливу зовнішніх загроз на економічну безпеку;

— стратегічна — застосування стратегії нівелювання негативного впливу зовнішніх факторів на ведення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства з метою забезпечення її економічної безпеки;

— перспективна — впровадження перспективного плану розвитку підприємства, який спрямований на ефективний розвиток діяльності підприємства та досягнення мети бізнесу в умовах негативних впливів зовнішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— регулююча — збалансування фінансовими відносинами та фінансовими ресурсами ведення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства в умовах впливу зовнішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— стимулююча — спонукання зовнішніх суб'єктів виконувати свої договірні зобов'язання при здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства в умовах впливу зовнішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— стримуюча — можливість перенесення термінів виконання та зміни істотних умов договору з зовнішніми суб'єктами при здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства в умовах впливу зовнішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— планування — безпечне ведення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства в умовах впливу зовнішніх загроз на її економічну безпеку;

— прогнозна — передбачення фінансових інтересів та уникнення загроз та небезпек фінансових ресурсів при здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства для управління його економічною безпекою;

— оцінювання — вияв впливу внутрішніх загроз та їх наслідків на фінансовий стан, результати діяльності, ймовірність банкрутства та економічну безпеку підприємства;

— управлінська — прийняття управлінських рішень для зниження або нейтралізації внутрішніх загроз економічної безпеки підприємства.

Метою управління зовнішньою економічною безпекою промислових підприємств є координація діяльності зовнішніх суб'єктів економічної безпеки промислових підприємств та їх об'єктів управління за допомогою інструментів і методів на основі базових принципів для подолання загроз та негативних впливів зовнішнього середовища, стабільного функціонування підприємства та досягнення бізнесової мети.

Для досягнення мети управління зовнішньою економічною безпекою промислових підприємств можна визначити завдання, що потребують першочергового виконання:

— прогноз тенденцій майбутніх змін фінансових інтересів зовнішніх суб'єктів, а також виявлення можливості невиконання ними зобов'язань перед підприємством; прогнозування можливостей виникнення загроз та небезпек із зовні; попередження виникнення слабких місць у забезпеченні економічної безпеки підприємства у зовнішньому його середовищі;

— оцінка рівня економічної безпеки всіх об'єктів підприємства при взаємодії з зовнішніми суб'єктами та можливих альтернатив дій; оцінка ймовірності виникнення можливих загроз із зовнішнього середовища; оцінка масштабів та розмірів втрат підприємства у разі надзвичайних зовнішніх подій; оцінка витрат на ліквідацію наслідків негативних зовнішніх впливів; оцінка результатів прийняття управлінських рішень зі зниження або нейтралізації загроз економічної безпеки підприємства, яка надходять із зовнішнього середовища; розрахунок та оцінка фінансового стану, ділової активності, незалежності, фінансових результатів, ліквідності, рентабельності та ефективності роботи підприємства та вплив на них загроз із зовнішнього середовища; оцінка стану економічної безпеки підприємства за допо-

могою кількісних і якісних показників та вплив на них загроз із зовнішнього середовища, а також розрахунок вірогідності банкрутства підприємства; оцінка ефективності використання ресурсів та вплив на них загроз із зовнішнього середовища; оцінка ступеня ймовірності втрати економічних вигод від здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства під впливом дії зовнішніх ризиків;

— прийняття управлінських рішень на основі аналізу запропонованих варіантів та вибір найкращого з них для зниження або нейтралізації загроз економічної безпеки підприємства при взаємодії з зовнішніми суб'єктами; застосування сукупності заходів, спрямованих на запобігання збитків від угод з контрагентами, які можуть призвести до банкрутства підприємства; вибір найкращих важелів впливу на зовнішню проблему, а також визначення методів її усунення;

— можливості виникнення загроз економічній безпеці та надання рекомендацій з їх оперативного усунення; діагностика та аналіз зовнішніх загроз фінансовим інтересам підприємства, які виникають у зовнішньому середовищі; розробка заходів для зниження загроз економічній безпеці підприємства при взаємодії з зовнішніми суб'єктами; визначення чинників, що призвели до виникнення зовнішньої проблеми та можуть погіршити ситуацію; розробка пропозицій та важелів впливу на зовнішню проблему; постійний моніторинг негативних зовнішніх чинників та індикаторів, що загрожують економічній безпеці підприємства;

— перевірка наявності зовнішніх загроз економічній безпеці підприємства; перевірка правильності ведення обліку при здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності з зовнішніми суб'єктами; при взаємодії з зовнішніми суб'єктами проведення перевірки економічної безпеки підприємства за кожним об'єктом обліку; контроль ефективності реалізації заходів із підвищення рівня економічної безпеки підприємства у зовнішньому середовищі; повторна перевірка усунення зовнішньої проблеми; проведення перевірки забезпечення економічної безпеки підприємства при роботі з контрагентами;

— розробка пропозицій для керівництва та втілення найбільш ефективного та максимально безпечного варіанта здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності у зовнішньому середовищі з метою забезпечення її економічної безпеки;

— розробка стратегії функціонування підприємства (здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності) в умовах негативного впливу зовнішнього середовища; розробка та застосування стратегії нівелювання негативного впливу зовнішніх факторів на економічну безпеку підприємства;

— розробка перспективного плану ведення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності з метою досягнення бізнесової мети в умовах впливу зовнішніх загроз на його економічну безпеку; впровадження в роботу підприємства концепції фінансової стабільності, яка покликана сприяти ефективному розвитку діяльності підприємства та досягненню поставленої мети в умовах негативних впливів зовнішніх загроз на економічну безпеку підприємства; поліпшення інвестиційної привабливості для залучення коштів зовнішніх інвесторів в умовах впливу зовнішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— регулювання фінансових відносин із зовнішніми суб'єктами при веденні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства в умовах впливу зовнішніх загроз на економічну безпеку підприємства; регулювання власних та запозичених фінансових ресурсів, дотримання оптимального рівня співвідношен-

ня дебіторської та кредиторської заборгованості для підтримки збалансованості фінансового стану в умовах впливу зовнішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— розробка та впровадження системи стимулювання для контрагентів при здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності у зовнішньому середовищі за своєчасне виконання ними своїх договірних зобов'язань в умовах впливу зовнішніх загроз на економічну безпеку підприємства (своєчасного отримання оплати від покупців та надходження матеріалів від постачальників); побудову та застосування системи знижок при збільшенні реалізації продукції та швидкості надходження платежів в умовах впливу зовнішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— розробка та впровадження системи штрафних санкцій для контрагентів при здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності у зовнішньому середовищі за порушення виконання ними своїх договірних зобов'язань в умовах впливу зовнішніх загроз на економічну безпеку підприємства (несвоєчасної оплати покупцями та надходження матеріалів від постачальників); стримування негативного зовнішнього впливу реальних та потенційних загроз на економічну безпеку підприємства; припинення взаємодії з контрагентами у разі встановлення факту або вірогідності виникнення від них загроз економічній безпеці підприємства;

— планування здійснення безпечної операційної, фінансової та інвестиційної діяльності у зовнішньому середовищі з зовнішніми суб'єктами; розробка плану перевірки забезпечення та управління економічною безпекою підприємства.

— прогноз тенденцій майбутніх змін фінансових інтересів підприємства, а також виявлення можливості невиконання персоналом своїх професійних обов'язків; прогнозування можливості виникнення загроз та небезпек у середині підприємства; попередження виникнення слабких місць у забезпеченні економічної безпеки підприємства у його внутрішньому середовищі; прогнозування необхідного рівня фінансових ресурсів для здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства та планування їх надходження;

— оцінка рівня економічної безпеки об'єктів підприємства; оцінка ризику при здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства та можливих альтернативних дій; оцінка ймовірності виникнення можливих загроз у внутрішньому середовищі; оцінка масштабів та розмірів втрат підприємства при виникненні форс-мажорних обставин; оцінка витрат підприємства на ліквідацію наслідків надзвичайних подій; оцінка результатів прийняття управлінських рішень щодо зниження або нейтралізації загроз економічній безпеці підприємства, яка виникла у внутрішньому середовищі; розрахунок та оцінка фінансового стану, ділової активності, незалежності, фінансових результатів, ліквідності, рентабельності та ефективності роботи підприємства та вплив на ці показники загроз із внутрішнього середовища, а також порівняння їх з нормативними значеннями; оцінка стану економічної безпеки підприємства за допомогою кількісних і якісних показників та вплив на них загроз внутрішнього середовища, а також розрахунок вірогідності банкрутства підприємства; оцінка ефективності використання ресурсів із врахуванням впливу загроз внутрішнього середовища; оцінка ступеня ймовірності втрати економічних вигод від здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства під впливом дії внутрішніх ризиків; оцінка масштабів кризового стану та результатів виконання антикризових заходів; визначення доречності списання витрат на

операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, а також обґрунтування витрат на економічну безпеку підприємства;

— прийняття управлінських рішень на основі аналізу запропонованих варіантів та вибір найкращого з них для зниження або нейтралізації загроз економічної безпеки підприємства у внутрішньому середовищі; застосування системи заходів, спрямованих на запобігання збитків від здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, які можуть призвести до банкрутства підприємства; управління фінансовими ресурсами підприємства; вибір найкращих важелів впливу на внутрішню проблему, а також визначення методів її усунення; вибір та прийняття оптимального варіанта забезпечення необхідного рівня фінансових ресурсів для здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства, пошук джерел їх залучення; прийняття оптимального варіанта рішення продовження роботи підприємства у надзвичайних умовах для виходу підприємства із нестійкого стану та подолання фінансової кризи; впровадження сукупності заходів щодо підвищення показників фінансового стану, ділової активності, незалежності, фінансових результатів, ліквідності, рентабельності та ефективності роботи підприємства; прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат на операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, а також витрат на економічну безпеку підприємства.

Функціями управління внутрішньою економічною безпекою підприємства є виконання суб'єктами своїх професійних обов'язків, пов'язаних з управлінням економічною безпекою підприємства при функціонуванні у внутрішньому середовищі, у зв'язку з цим можна виділити такі функції:

— профілактична — проведення профілактичних заходів для зниження або нейтралізації внутрішніх загроз економічної безпеки підприємства;

— аналітична — аналіз наявних небезпек із внутрішнього середовища, розробка заходів для зниження або нейтралізації внутрішніх загроз економічної безпеки підприємства;

— контрольна — перевірка наявності внутрішніх загроз, контроль за веденням операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства та забезпеченням їх економічної безпеки за об'єктами обліку;

— оптимізаційна — поліпшення здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства при впливі внутрішніх загроз на її економічну безпеку;

— стратегічна — застосування стратегії нівелювання негативного впливу внутрішніх факторів на ведення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства та забезпечення їх економічної безпеки;

— перспективна — впровадження перспективного плану розвитку підприємства, спрямованого на ефективний розвиток діяльності підприємства та досягнення мети бізнесу в умовах негативних впливів внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— регулююча — збалансування фінансовими відносинами та фінансовими ресурсами ведення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— стимулююча — спонукання внутрішніх суб'єктів до виконання ними своїх посадових обов'язків при здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— стримуюча — можливість перенесення термінів виконання та зміни істотних умов договору з внутріш-

німи суб'єктами при здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— планування — безпечне ведення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства при впливі внутрішніх загроз на її економічну безпеку;

— організаційна — побудова організаційної структури управління економічною безпекою підприємства, організація та координація роботи персоналу та всіх ланок управління в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства.

Метою управління внутрішньою економічною безпекою промислових підприємств є управління діяльністю внутрішніх суб'єктів управління та забезпечення економічною безпекою промислових підприємств їх об'єктами за допомогою інструментів і методів на основі базових принципів для подолання загроз та негативних впливів внутрішнього середовища, стабільного функціонування підприємства та досягнення мети бізнесу.

Для досягнення мети управління внутрішньою економічною безпекою промислових підприємств доцільно окреслити основні завдання:

— проведення роз'яснювальної роботи серед персоналу підприємства щодо можливості виникнення загроз економічній безпеці у внутрішньому середовищі та надання рекомендацій з їх оперативного усунення; надання консультацій працівникам підприємства з питань забезпечення економічної безпеки у процесі виконання ними своїх професійних обов'язків; проведення профілактичних заходів на підприємстві з попередження шахрайства та зловживання службовими обов'язками персоналом та інформування про адміністративну та кримінальну відповідальності персоналу за скоєння злочинів;

— діагностика та аналіз внутрішніх загроз фінансовим інтересам підприємства, які виникають у внутрішньому середовищі; розробка заходів для зниження загроз економічній безпеці підприємства при взаємодії з внутрішніми суб'єктами; визначення чинників, що призвели до виникнення внутрішніх проблеми та можуть погіршити ситуацію; розробка пропозицій та варіантів важелів впливу на внутрішню проблему; визначення необхідного рівня фінансових ресурсів для здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства; розробка вірогідних шляхів продовження роботи підприємства у надзвичайних умовах, з метою виходу підприємства із нестійкого стану та подолання фінансової кризи; постійний моніторинг негативних внутрішніх чинників та індикаторів, що загрожують економічній безпеці підприємства;

— перевірка наявності внутрішніх загроз економічній безпеці підприємства; контроль за веденням операційної, фінансової та інвестиційної діяльності за кожним об'єктом обліку підприємства (контроль за надходженням та сплатою грошових коштів підприємства, а також своєчасними розрахунками покупців, замовників та інших дебіторів; контроль за своєчасним надходженням матеріалів від постачальників, виробництвом продукції та відвантаженням готової продукції покупцям); при взаємодії з внутрішніми суб'єктами проведення перевірки забезпечення економічної безпеки підприємства за кожним об'єктом обліку; контроль ефективності здійснення заходів щодо підвищення рівня економічної безпеки підприємства, які виникають у внутрішньому середовищі; повторна перевірка усунення внутрішньої проблеми, наявності та ступінь виконання антикризових заходів; проведення перевірки забезпечення економічної безпеки підприємства персоналом при виконанні своїх професійних обов'язків; контроль за

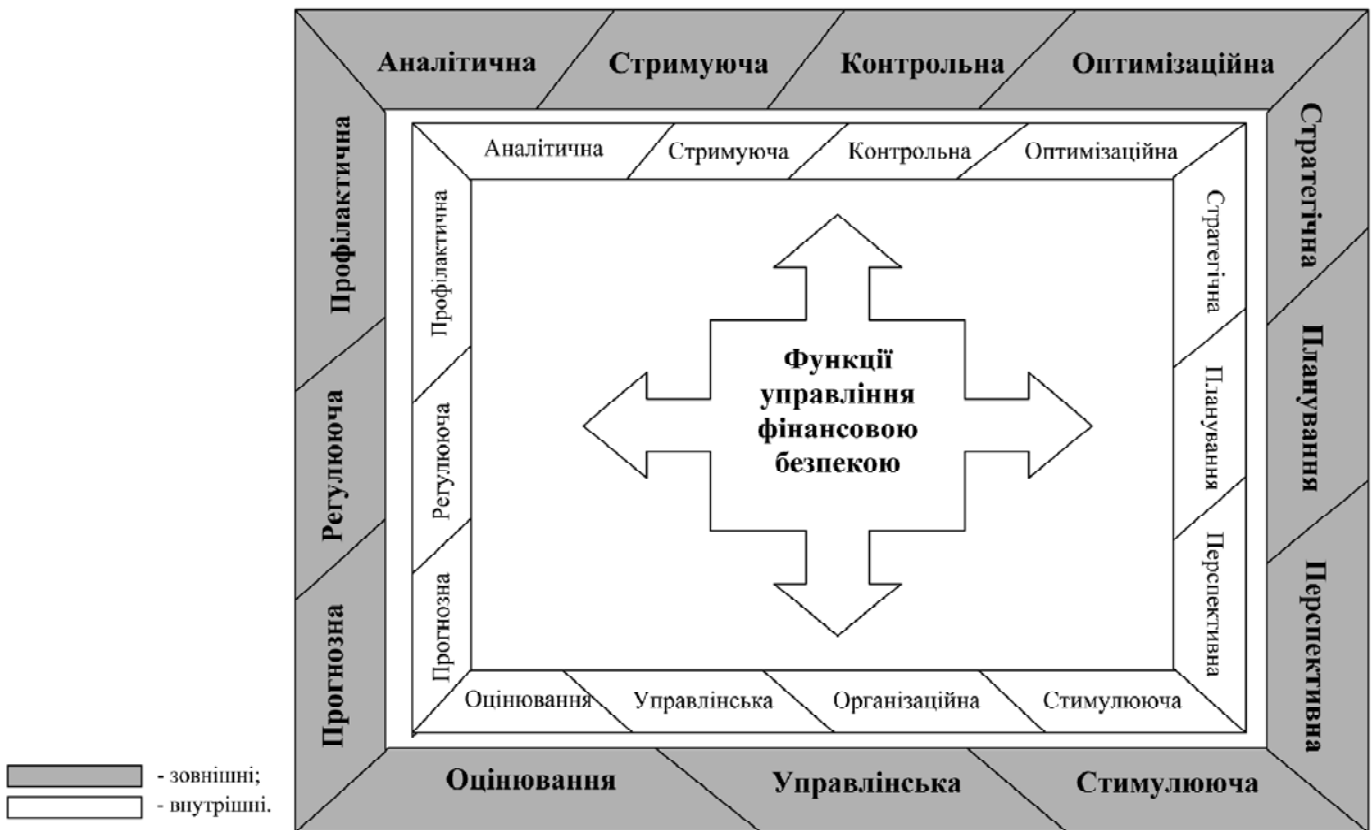

Рис. 1. Запропоновані зовнішні та внутрішні функції управління фінансової безпеки підприємства

ефективністю використання ресурсів та стратегічними рішеннями підприємства; перевірка правильності списання витрат на операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, а також витрат на економічну безпеку підприємства;

— розробка пропозицій для керівництва та впровадження найбільш ефективного та максимально безпечного варіанта здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності у внутрішньому середовищі та забезпечення її економічної безпеки; оптимізація (економія) використання ресурсів підприємства при виробництві та управлінні підприємством; підвищення ефективності діяльності підприємства в умовах впливу потенційних та реальних загроз на економічну безпеку підприємства за рахунок оптимального залучення ресурсів; підвищення показників фінансового стану, ділової активності, незалежності, фінансових результатів, ліквідності, рентабельності та ефективності роботи підприємства в умовах впливу потенційних та реальних загроз на економічну безпеку підприємства; забезпечення залучення інвестицій та додаткових фінансових ресурсів, а також здійснення ефективних фінансових вкладень в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства; оптимізація виробництва шляхом використання передових технологій та сучасного обладнання для підвищення конкурентоспроможності продукції, зниження витрат та збільшення прибутку підприємства в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства; оптимізація витрат на операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, а також витрат на економічну безпеку підприємства;

— розробка стратегії функціонування підприємства (здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності) в умовах негативного впливу внутрішнього середовища; формування високого рівня фінансового потенціалу підприємства для досягнення стратегічних цілей та підвищення економічної безпеки підприємства;

розробка та застосування стратегії нівелювання негативного впливу внутрішніх факторів на економічну безпеку підприємства;

— розробка перспективного плану ведення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності з метою досягнення цілей бізнесу в умовах впливу внутрішніх загроз; використання фінансових ресурсів для стабільного функціонування та розвитку; впровадження в роботу підприємства концепції фінансової стабільності, яка спрямована на ефективний розвиток діяльності підприємства та досягнення поставлених цілей в умовах негативних впливів внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства; поліпшення привабливості підприємства для залучення додаткових коштів засновників та акціонерів підприємства в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— регулювання фінансових відносин з внутрішніми суб'єктами при веденні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства; регулювання власних та запозичених фінансових ресурсів, дотримання оптимального рівня співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості для підтримки збалансованості фінансового стану в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— заохочення використання економічних та соціально-психологічних методів управління для підвищення продуктивності праці та економічної безпеки підприємства; розробка та впровадження системи стимулювання для спонукання персоналу підприємства до досягнення цілей безпеки та бізнесу, якісного виконання ними своїх професійних обов'язків; побудова та застосування системи преміювання для збільшення виробництва та реалізації продукції, економії матеріальних ресурсів, раціонального використання фінансових ресурсів, укладання вигідних угод, освоєння нових ринків збуту та своєчасного поперед-

ження про загрози та ризики в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства;

— стримування негативного внутрішнього впливу реальних та потенційних загроз економічної безпеки підприємства; припинення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності при виникненні загроз економічної безпеки підприємства; розробка та впровадження системи штрафних санкцій для спонукання персоналу підприємства до досягнення цілей безпеки та бізнесу, якісного виконання ними своїх професійних обов'язків в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства; припинення трудових відносин з працівником у разі встановлення факту або вірогідності виникнення від нього загроз економічній безпеці підприємства;

— планування здійснення безпечної операційної, фінансової та інвестиційної діяльності у внутрішньому середовищі з внутрішніми суб'єктами; розробка плану перевірки забезпечення та управління економічною безпекою підприємства в умовах впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства; планування заходів забезпечення економічної безпеки підприємств; планування стабільності фінансового стану, належного рівня ділової активності, рентабельності, ліквідності підприємства; планування розвитку діяльності підприємства в умовах коливання нестійкого внутрішнього середовища; планування мети та завдань для персоналу з метою підвищення ефективності діяльності та економічної безпеки підприємства;

— розробка організаційної схеми управління економічною безпекою підприємства, формування штату працівників служби економічної безпеки підприємства, організація та координація роботи персоналу та всіх ланок управління при здійсненні операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, а також економічної безпеки підприємства; організація ефективного процесу закупівлі матеріалів, виробництва та збуту продукції в умовах існування небезпек та ризику; організація системи забезпечення економічної безпеки підприємства та раціонального його документообігу.

ВИСНОВКИ

Функціями управління зовнішньою економічною безпекою підприємства є виконання суб'єктами своїх професійних обов'язків, пов'язаних з управлінням економічною безпекою підприємства при функціонуванні у зовнішньому середовищі, зокрема: прогнозна, оцінювальна, управлінська, профілактична, аналітична, контрольна, оптимізаційна, стратегічна, перспективна, регулююча, стимулююча, стримуюча, планування.

Функціями управління внутрішньою економічною безпекою підприємства є виконання суб'єктами своїх професійних обов'язків, пов'язаних з управлінням економічною безпекою підприємства при функціонуванні у внутрішньому середовищі, зокрема: профілактична, аналітична, контрольна, оптимізаційна, стратегічна, перспективна, регулююча, стимулююча, стримуюча, планування, організаційна.

Література:

1. Бланк І.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. — 2-е изд., стер. — К.: Эльга, 2009. — 776 с.
2. Корнієнко Т.О. Управління фінансовою безпекою на підприємстві / Т.О. Корнієнко // Інноваційна економіка. — 2013. — № 8. — С. 350—353.
3. Єпіфанов А.О. Обґрунтування фінансового механізму підприємства / А.О. Єпіфанов, В.П. Москаленко, О.В. Шипунова // Фінанси України. — 2004. — № 1. — С. 3—13.

4. Москаленко В.П. Финансово-экономический механизм промышленного предприятия: Научно-методическое издание / В.П. Москаленко, О.В. Шипунова. — Сумы: Довкілля, 2003. — 176 с.

5. Васильчик С.В. Управління фінансовою безпекою підприємства / С.В. Васильчик, Н.В. Процикевич // Науковий вісник НАТУ України. — 2011. — Вип. 21.18. — С. 151—153.

6. Андрєєва Т.Є. Аналіз економічної безпеки діяльності підприємства як економічної категорії / Т.Є. Андрєєва, Т.Є. Петровська, І.Г. Грицькова // Коммунальное хозяйство городов: научно-технический сборник. — 2009. — № 87. — С. 219—224.

7. Антонова О.В. Методичні засади механізму управління фінансовою безпекою підприємства / О.В. Антонова. // Науковий вісник Херсонського державного університету. — Випуск 15. Частина 5. 2015. — С. 43—46.

8. Черевко О.В. Принципи управління фінансовою безпекою підприємства / О.В. Черевко // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" — 2014. — № 4.

9. Орлик О.В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові / О.В. Орлик // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. — 2015. — Вип. 2 (19). — С. 222—232.

10. Мойсеєнко І.П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. посібник / І.П. Мойсеєнко, О.М. Марченко. — Львів, 2011. — 380 с.

References:

1. Blank, I.A. (2009), *Upravleniye finansovoy bezopasnost'yu predpriyatiya* [Management of financial security of the enterprise], 2nd ed, Elga, Kyiv, Ukraine.
2. Korniyenko, T.O. (2013), *Upravlinnya finansovoyu bezpekoyu na pidpryyemstvi* [Management of financial security at the enterprise]. *Innovatsiyna ekonomika*. vol. 8, pp. 350—353.
3. Yepifanov, A.O. Moskalenko, V.P. and Shipunova, O.V. (2004) "Substantiation of the financial mechanism of the enterprise", *Finansy Ukrainy*, vol. 1, pp. 3—13.
4. Moskalenko, V.P. and Shipunova, O. V. (2003), *Finansovo-ekonomicheskii mekhanizm promyshlennogo predpriyatiya*, [The financial and economic mechanism of an industrial enterprise: Scientific and methodical publication], *Dovk'lyya*, Sumy, Ukraine.
5. Vasylychuk, S.V. and Protsykevych, N.V. (2011), "Management of financial security of the enterprise", *Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 21.18, pp. 151—153.
6. Andryeyeva, T.Ye. Petrovska, T.E. and Hrytskova, I.H. (2009), "Economic security analysis of the enterprise's activity as an economic category", *Kommunalnoe khozyaystvo horodov: nauchno-tekhnicheskyy sbornik*, vol. 87, pp. 219—224.
7. Antonova, O.V. (2015), *Metodychni zasady mekhanizmu upravlinnya finansovoyu bezpekoyu pidpryyemstva* [Methodical principles of the mechanism of financial security management of the enterprise]. *Naukovyy visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. — vol. 15. pp. 43—46.
8. Cherevko, O.V. (2014), "Principles of financial security management of the enterprise", *Elektronne naukove fakhove vydannya "Efektyvna ekonomika"* vol. 4.
9. Orlyk, O.V. (2015), *Mekhanizm upravlinnya finansovo-ekonomichnoyu bezpekoyu pidpryyemstva ta yoho osnovni skladovi* [Mechanism of management of financial and economic security of the enterprise and its main components].
10. Moysyenko, I.P. and Marchenko, O.M. (2011), *Upravlinnya finansovo-ekonomichnoyu bezpekoyu pidpryyemstv*, [Management of financial and economic security of the enterprise], Lviv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2018 р.